

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 1 (5) - 2025

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Xadjamuratova Matlyuba Xashimovna</i> YOSHLARNI IJTIMOIIY HIMOYA QILISHNING TARIXIY ILDIZLARI	11-15
<i>Abdimo‘minov Oybek Bektemirovich</i> MARKAZIY OSIYODA KO‘PTOMONLAMA MUNOSABATLAR: TARIXIY YONDASHUVLAR, SIYOSIY VA IQTISODIY INTEGRATSIYA	16-22
<i>Шадманов Турдибай Рузубаевич</i> ПРОБЛЕМЫ ПЛАНИРОВАНИЯ ПРИ СТРОИТЕЛЬСТВЕ ЖИЛЬЯ В УЗБЕКИСТАНЕ В ПЕРИОД 1940-1960 ГГ	23-27
<i>Мирзаева Наргиза Беркиновна, Рузиева Мухлиса Баходир кизи</i> ИНВАЛИДНОСТЬ И ЕЕ ИСТОРИЯ. СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА ИНВАЛИДОВ В УЗБЕКИСТАНЕ	28-33
<i>Abdug‘aniyev Bekzod Abduvali o‘gli</i> SUG‘DIYLARDA DIN MASALASI: ZARDUSHTIYLIK VA MAZDAKIYLIK	34-40
<i>Umrzoqov Maqsud Shokirovich</i> V.L.VYATKINNING SAMARQANDNING TARIXIY YODGORLIKLARINI O‘RGANISHGA DOIR ISHLARI	41-46
<i>Ochildiyev Lochinbek</i> QASHQADARYO VOHASI TARIXIY-MADANIY YODGORLIKLARI, ZIYORATGOHLARI ULARNING TARIXIY-ETNOGRAFIK XUSUSIYATLARI	47-56
<i>Mamatqulov Bekzod, Bozorov Alisher</i> O‘ZBEKISTONDA SANOAT TARMOQLARINING RIVOJLANISHIDA JANUBIY VILOYATLARNING O‘RNI (1924-1991-YILLAR)	57-64

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Мамажонов Акрамжон</i> МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАР (УМУМЛАШГАН ДАРОМАДЛАР) ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТ ВА УНИ ШАКЛЛАНИШИ	65-71
<i>Xolmuratov Xolilla</i> O‘ZBEKISTONDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI RIVOJLANTIRISH VA ENERGO-SAMARADORLIKNI OSHIRISH ISTIQBOLLARI: IQTISODIY VA IJTIMOIIY TAHLIL	72-83
<i>Karimov Khojakbar</i> INNOVATION POTENTIAL AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN’S MANUFACTURING SECTOR: ENHANCING EFFICIENCY THROUGH AI-DRIVEN MANAGEMENT OF INNOVATIVE INFRASTRUCTURES	84-90
<i>Тўлаков Улуғбек Тошмаматович</i> СОЛИҚ МАЪМУРИЯТЧИЛИГИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШДА ИННОВАЦИОН ЁНДАШУВЛАР	91-105

<i>Xolmurotov Fozil</i> RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH VA EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH ORQALI MINTAQAVIY IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH: NAZARIYA VA AMALIY YONDASHUVLAR	106-118
<i>Komilov Bakhtiyorjon</i> OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN E-COMMERCE LOGISTICS IN CENTRAL ASIA	119-129
<i>Abdusattorov Sodiqjon</i> TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI TURLARI	130-134
<i>G'anibayev Ilxomjon</i> AUDITORLIK DALILLARI ISHONCHLILIGINI TA'MINLASHDA INTERVYU USULINING AHAMIYATI	135-145
<i>Akhmedov Khasan</i> ISSUES OF IMPROVING THE SYSTEM OF COMPENSATION PAYMENTS UNDER COMPULSORY CIVIL LIABILITY INSURANCE	146-153
<i>Саттаров Абдусамат Умиркулович</i> МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЁТДА БАҲОЛАШ МЕТОДИКАСИ ВА УНДА ЭКОНОМЕТРИК УСУЛЛАР	154-159
<i>Musamukhamedov Azimjon Jamoliddinovich</i> O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MIKROMOLIYA: BARQARORLIK VA FAROVONLIK SARI ADOLATLI YO'L	160-168
09.00.00 – FALSAFA FANLARI	
<i>Xaitov Elmurod Bekmurodovich</i> DUNYO AHOLISINING O'SISH DINAMIKASIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOYIY KO'RSATKICHLAR VA AHOLI HAYOT SIFATI	169-174
<i>Abdullayeva Xulkar Raxmatullayevna</i> BIOEPISTEMOLOGIYA YOKI EPISTEMOLOGIYADA FANLARARO YONDASHUVLAR	175-179
<i>Sulaymonov Maxmudjon Shuxratbekovich</i> O'ZBEKISTONDA FUQAROLIK POZITSIYASI SHAKLLANISHIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI IJTIMOIY OMILLARNING FALSAFIY TAHLILI	180-185
<i>Berdaliyeva Sevara</i> YUSUF XOS HOJIBNING AXLOQIY QARASHLARINI SHAKLLANISHINING TARIXIY-IJTIMOYIY OMILLARI	186-198
<i>Ergashev Urolbek Berkinovich</i> AHMAD TOSHKO'PRIZODA ILMLAR TASNIFINING AHAMIYATI	199-205
<i>Qaxorov Pulotjon Xursanmurodovich</i> INSON GO'ZALLIGI VA UNING AXLOQIY VAHOSI	206-211
<i>Абдуллаходжаев Гайрат</i> ГЛОБАЛИЗАЦИЯ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ МОЛОДЕЖИ	212-215
<i>Ro'ziyev Maqsud O'rinovich</i> ABULHASAN BAHMANYOR SHAXSIYATI VA MA'NAVIY MEROSI	216-220

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>O'zbekov Umidjon Narzullo o'g'li, Boboqulova Nilufar Xayrullo qizi</i> BOSHLANG'ICH TA'LIM INGLIZ TILI DARSLARIDA OG'ZAKI NUTQNI SHAKLLANTIRISH	221-225
<i>Kamalova Madina</i> CHINGIZ AYTMATOV ASARLARIDA BOLA RUHIYATI	226-230
<i>Karimov Rivojiddin Gulamjonovich</i> DISCOURSE AND ITS LINGUOCULTURAL INTERPRETATION	231-240
<i>Baxtiyorova Maftuna Baxtiyorovna</i> INGLIZ TILIDA ANTROPONIMIK BIRLIKLARNING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	241-246
<i>Nurmuxammedov Yusuf Shakarboyevich</i> FRAZEOLOGIK BIRLIKLARNING MA'NO QATLAMLARI, METAFORA VA METONIMIYA KABI LINGVISTIK HODISALAR BILAN ALOQASI	247-251
<i>Xujakulov Ravshan Isroilovich</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA XALQ TABOBATIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING DERIVATSION TADQIQI	252-258
<i>Olimova Khurshida Vaydillayevna</i> PROPER NOUNS IN ENGLISH AND UZBEK: STRUCTURE AND THEIR UNIQUE FEATURES	259-263
<i>Ermatov Ixtiyor, Risqulova Muslima</i> "DEVONU LUG'OTIT TURK" ASARIDA TOPONIMLARNING BERILISHI	264-269
<i>Abduraimova Dinara Bahodir qizi, Abdullayeva Nilufar Ramazonovna</i> INGLIZ TILIDAGI LEKSIK MATERIALLARNI BOYITISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	270-273
<i>Mardonov Maxmud</i> LATIFALARNI TASNIF QILISH MEZONLARI VA TASNIFOTI	274-280
<i>Nazarov Sardor Shamurodovich</i> A COMPARATIVE STUDY OF STRUCTURAL-SEMANTIC CHARACTERISTICS OF ENGLISH AND UZBEK LANGUAGE WORD COMBINATIONS	281-284

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Абдурасулова Кумриниса Раимкуловна, Каракетова Дилноза Юлдашевна</i> КРИМИНОЛОГИЯДА САБАБИЯТ	285-302
<i>Yumatov Bogdan Olegovich</i> APPROACHES TO UNDERSTANDING THE PRINCIPLES OF ANTI-CORRUPTION MONITORING	303-309
<i>Абдурахманова Нодирахон</i> ПРОБЛЕМЫ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ СМАРТ-КОНТРАКТОВ В ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО УЗБЕКИСТАНА	310-317
<i>Бекбутаева Лобар</i> СОЦИАЛЬНАЯ ЗАЩИТА ПРАВ ДЕТЕЙ-СИРОТ И ДЕТЕЙ, ОСТАВШИХСЯ БЕЗ ПОПЕЧЕНИЯ РОДИТЕЛЕЙ: МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ СТАНДАРТЫ И НАЦИОНАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ	318-323

<i>Nishonov Abdulloh Ubaydulloh o'g'li</i> CHIQUINDILARNI TRANSCHEGARAVIY TASHISH VA OLIB O'TISHNING XALQARO HUQUQIY TARTIBI	324-329
<i>Саидов Шохруххон Музаффарович</i> ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИНИНГ ҲУҚУҚ ИЖОДКОРЛИГИ ФАОЛИЯТИДАГИ ИШТИРОКИНИ БАҲОЛАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	330-338
<i>Maxmudov Sunnat Azim o'g'li</i> AYBLILIK TO'G'RISIDAGI MASALANI HAL QILMAY TURIB JINOYAT ISHINI TUGATISH TARTIBI: QONUNCHILIKDAGI MUAMMOLAR TAHLILI	339-348
<i>Inomxo'jaeva Sanobar Muxammadixonovna</i> JAMIYATDA HUQUQIY ONGNI RIVOJLANTIRISHDA HUQUQIY TARBIYA USULLARINING AHAMIYATI	349-355
<i>Mirzakarimova Dilafruz Doniyorovna</i> SUN'IY INTELLEKT, ROBOTOTEXNIKA VA HUQUQ: SUN'IY INTELLEKTNING XAVFSIZ KIBERXAVFSIZLIK TIZIMLARIGA TA'SIRI	356-362
<i>Raximjonova Nargizaxon Raximjonovna</i> YAGONA JINOYATNING JINOYAT-HUQUQIY TAVSIFI	363-368
<i>Dehqanov Raxmatilla Mirzaraxmat o'g'li</i> ISTE'MOLCHILAR ISHTIROKIDAGI TRANSCHEGARAVIY MUNOSABATLAR UCHUN QO'LLANADIGAN HUQUQ	369-374
13.00.00 - PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Iminaxunova Iroda Xuseynovna</i> DIAGNOSTIK YONDASHUV ASOSIDA XORIJIY TILNI O'QITISH IMKONIYATLARI	375-379
<i>Xusanova Mohira</i> XORIJIY TILLARNI O'QITISH VA NAZORAT QILISHNING MAZMUNI	380-386
<i>Haqberdiyev Baxtiyor Rustamovich</i> TEXNIK VA SAN'AT FANLARINI INTEGRATIV O'QITISHDA SINERGETIK KOMPETENTLIKNI TAKOMILLASHTIRISH	387-391
<i>Erkulova Feruza Melikuziyevna</i> THE ROLE OF METHODOLOGICAL TRAINING IN ENHANCING PROFESSIONAL COMPETENCE OF FOREIGN LANGUAGE TEACHERS	392-402
<i>Malikova Madina Abduraxmon qizi</i> INGLIZ TILI DARSLARINI O'QITISH JARAYONIDA HAMKORLIK VA KOOPERATIV O'QITISH TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING USTUVOR USULLARI	403-407
<i>Умаров Азиз Авазович</i> РОЛЬ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ В ОБУЧЕНИИ РУССКОМУ ЯЗЫКУ: МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ	408-412
<i>Рахмонова Шалола Фахриддин кизи</i> ЖАМИЯТ РИВОЖЛАНИШИДА МЕДИА КОМПЕТЕНЦИЯНИНГ ЎРНИ	413-417
<i>Boymirzaeva Raximaxon Xoshimjonovna</i> XALQ TA'LIMI PEDAGOGLARNI MALAKASINI OSHIRISH JARAYONIDA HUQUQIY ONG VA HUQUQIY MADANIYATINI YUKSALTIRISHGA OID XORIJ TAJRIBASI	418-427

<i>Jamolova Mohigul Baxtiyorovna</i> BO'LAJAK CHET TILI FANI O'QITUVCHILARINING TANQIDIY FIKRLASH QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI	428-432
<i>Raxmatov Mirzo Mukimovich</i> BO'LAJAK INFORMATIKA O'QITUVCHILARIGA DASTURLASH TILLARINI O'QITISHNI TAKOMILLASHTIRISHDA SEMIOTIK YONDASHUV	433-438
<i>Umirova Mamlakat Imomovna</i> NUTQIY MADANIYATNI O'STIRISHNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI	439-442
<i>Nafasov Arslon Komilovich</i> TARIX FANINI O'QITISH PEDAGOGIK TADQIQOTLAR OBYEKTI SIFATIDA	443-448
<i>Valiyeva Nasiba Xadiytullayevna</i> OLİY TA'LIMDA O'QITISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK METOD VA MODELLAR	449-455
<i>Мухаммадиева Угилрой Холмуродовна</i> ФОРМИРОВАНИЕ НАВЫКОВ И КОМПЕТЕНЦИЙ В ОБЛАСТИ СИНХРОННОГО ПЕРЕВОДА У СТУДЕНТОВ	456-463
<i>Qosimova Ozoda Xudoynazarovna</i> PEDAGOG XOTIN-QIZLARNING IJTIMOY FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOY- PEDAGOGIK TAHLILI	464-472

09.00.00 – FALSAFA FANLARI - PHILOSOPHICAL SCIENCES**Received:** 20 December 2024**Accepted:** 5 January 2025**Published:** 15 January 2025*Article / Original Paper***SOCIAL INDICATORS AFFECTING THE DYNAMICS OF WORLD POPULATION GROWTH AND THE QUALITY OF LIFE OF THE POPULATION****Khaitov Elmurod Bekturodovich,**Ph.D. Head of the Department of "Scientific Research,
Innovations and Scientific Pedagogical Personnel Training"
University of Science and Technology

Abstract. Due to the development of science and technology, the dynamics of population growth is growing at a cosmic pace. In 1800, the world population was 1 billion, while in 2000 it increased to 7.9 billion. The main reason why population growth has taken an unexpectedly progressive course over the past two centuries is the improvement in the quality of life.

By the 2000s, the dynamics of population growth slowed down. This is due to the excessive increase in the need for medical services, the need for education, changes in the worldview of young people in the process of globalization (decreasing birth rates), etc., due to which the population is trying to implement its own ways of transition to a better lifestyle. If 30-40 years ago, having many children in families was a family value, now these indicators have ceased to interest "young families". Nowadays, having a good quality of life is not about having more children, but about having fewer children and achieving quality results, becoming the decisive criterion for material and spiritual life.

We have tried to analyze, as far as possible, and justify based on scientific facts, whether the population of developed or developing countries of the world has a higher or better quality of life.

Keywords: population, quality of life, old age, youth, population change, migration, demographic change, demographic growth, urbanization, vandalism.

DUNYO AHOLISINING O'SISH DINAMIKASIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOYIY KO'RSATKICHLAR VA AHOLI HAYOT SIFATI**Xaitov Elmurod Bekturodovich,**

s.f.f.d (PhD)

Fan va texnologiyalar universiteti

"Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy pedagogik kadrlar tayyorlash" bo'lim boshlig'i

Annotatsiya. Fan va texnika taraqqiyoti tufayli aholining o'sish dinamikasi kosmos tezligida o'smoqda. 1800-yilda dunyo aholisi 1 milliard bo'lgan bo'lsa, 2000-yilda u 7,9 ga milliardga o'sdi. Aholining ko'payishi so'nggi ikki asr davomida kutilmagan darajada progressiv tus olishining asosiy sababi hayot sifatining yaxshilanishidir.

2000-yillarga kelib aholining o'sish dinamikasi sekinlashdi. Bunga sabab, tibbiy xizmatlarga bo'lgan ehtiyojning haddan ziyod oshishi, ta'limga bo'lgan ehtiyoj, globallashuv jarayonida yoshlar dunyoqarashining o'zgarishi (tug'ilishning kamayishi) va hokazolar sabab aholi yaxshi turmush tarziga o'tishning o'ziga xos yo'llarini amalga oshirishga urinmoqda. 30-40 yil oldin oilalarda farzandlarning ko'pligi oilaviy qadriyat bo'lgan bo'lsa, hozir bu ko'rsatkichlar "yosh oilalar"ni qiziqitirmay qo'ydi. Hozir yaxshi hayot sifatiga ega bo'lish farzandlar ko'paytirish bilan emas, balki, kamroq farzandli bo'lib sifatli natijaga erishish, moddiy va ma'naviy hayotning hal qiluvchi mezoniga aylandi.

Rivojlangan yoki rivojlanayotgan dunyo davlatlarining aholisi yuqori yoki yaxshiroq hayot sifatiga ega bo'lishini imkon darajasida tahlil qilishga, ilmiy faktlar asosida asoslab berishga intildik.

Kalit soʻzlar: aholi, hayot sifati, qarilik, yoshlik, aholining oʻzgarishi, migratsiya, demografik oʻzgarish, demografik oʻsish, urbanizatsiya, vandalizm.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I1Y2025N19>

Kirish. Ijtimoiy falsafa ijtimoiy fan sifatida ijtimoiy jamiyatning taʼsirchanligini koʻrib chiqadigan aholining oʻzgarishi omillarini tadqiq qiladigan fanlar tarmogʻidagi asosiy bloklardan biridir. Hozirgi dunyoda aholi soni oʻzgarib borayotgan tebranishlar bilan butun dunyo boʻylab aholi tarkibiy qismida dinamik oʻsish suratlari kuzatilmoqda.

Kam rivojlangan mamlakatlarda emas, balki rivojlangan dunyoda bunday omillar taʼlim, ayollarni ish bilan taʼminlash, ayollar uchun koʻproq huquqlar, ayollarga nisbatan tibbiy qulayliklar, maslahatlar va boshqalar sabab boʻlmoqda.

1900-yildan beri koʻplab dunyo mamlakatlari mavjud Aholining oʻsish surʼatlarini bilib olishda rivojlanish siklini aniqlash muhim tarkibiy qismlardan boʻlgan. Shu tarzda, jon boshiga oziq-ovqat, gigiyena, daromad va boshqa koʻp narsalar ortdi. Hozirda, Osiyodagi odamlar oʻzgarishga harakat qilmoqda, ularning aholisi har qanday yoʻl bilan koʻpayishi xarakteriga oʻtganligini kuzatishimiz mumkin. Masalan, u keng tarqalgan yosh avlodlar orasida Hindiston, Xitoy kabi davlatlar va boshqalardir.

Soʻnggi paytlarda koʻplab rivojlanayotgan davlatlar siyosatni qabul qilishda aholi oʻzgarishiga erishish, umuman olganda, tugʻilish darajasining pasayishi muayyan jamiyatda keksa aholining koʻpayishiga olib kelmoqda. Jumladan Yevropa davlatlari bu borada tobora oʻz saflarini kengaytirgan holda Angliya, Germaniya va boshqalarida aholining dinamik oʻzgarishi (kamayishi) bosqichi oʻz hayotlarini, millat va xalq genofondini qatʼiy rejalashtirishga va tartibga solishga ehtiyojni tobora talab qilmoqda.

Muhokama, natija va metodologik tahlil. Sotsiologik nuqtai nazardan, demografik oʻzgarishlar koʻproq ehtiyojlarga olib keladi va bunday oʻzgarish hayot sifatining oʻzgarishini oʻz ichiga oladi. Rivojlanayotgan mamlakatlarning koʻrsatkichlari rivojlangan suveren davlatlarga qiyosan baholanganda “Inson taraqqiyoti indeksi” yaxshiroq natijaga erishayotganligini koʻrishimiz mumkin.

Bugun dunyo shaharlarida istiqomat qiluvchi aholining qariyb uchdan bir qismi xarobalarda yashamoqda va bu juda muammoli jarayondir. BMT maʼlumotlariga koʻra, 2012-yillarda rivojlanayotgan mamlakatlarda shahar aholisining qariyb 33 foizi yoki taxminan 863 million kishi gʻarib, xarob holatda yashagan (*BMTning jahon shaharlari holati toʻgʻrisidagi hisobot, 2012/2013*) [1; 120-125 b]. Boshqa tomondan, umuman olganda, hayot sifati bu shaxsning idrok etilgan kundalik hayot sifatidir. Yaʼni, ularning farovonligini baholash yoki uning yechimining topilishi bu shaxsning barcha hissiy, ijtimoiy va jismoniy tomonlarini ham oʻz ichiga oladi.

Bugungi kunda demografik oʻzgarishlar muqarrar. Aksariyat jamiyatlar oʻzlarining tugʻilish darajasini pasaytirish siyosatini qabul qilgan boʻlsada, biz hali ham tugʻilishning koʻpayishi va natijada aholi sonining koʻpayishini boshdan kechirayotgan jamoalarni koʻrmoqdamiz, xususan Oʻzbekiston. Birinchi guruh oʻz aholisini turli sohalarda cheklagan mamlakatlar yuqori turmush darajasiga duch kelgan boʻlsa, ikkinchi guruh yoki koʻproq tugʻilgan jamoalarda ularning turmush darajasi odatda pastroq. Bunday jarayonning natijasi hayot darajasining pasayishi va bu jamiyatlarda, hatto kelajakda ham kasalliklar va qiyinchiliklarning paydo boʻlishidir. Shu sababli, kelajakda samarali va sifatli ayollar va

erkaklar kabi sifatli jamiyatga ega bo'lish uchun aholining sifatli hayotini rejalashtirishni samarali amalga oshirilishi kerak bo'ladi [2; 83 b].

Har bir jamiyat bunga erishish uchun tegishli ijtimoiy tadqiqotchilar, faylasuflar va sotsiologlar doimo vakolatga va imkoniyatga ega bo'lishi kerak. Umuman olganda, tug'ilishning kamayishi, pirovardida, ma'lum bir jamiyatda keksa aholining ko'payishiga olib keladi. Shuning uchun, hodisa qarishning o'zi so'nggi o'n yilliklarda turli jamiyatlarda yangi demografik siyosatlarining qabul qilinishi bilan bog'liq.

Ushbu maqolada biz aholi sonini va uning hayot sifatiga ta'sirini baholaymiz. Bugungi kunda keksalarning soni va ulushi oshgan ko'plab jamiyatlarda ular odatda quyi qatlamlar tomonidan qo'llab-quvvatlanadi va g'amxo'rlik qilinishini kuzatishimiz mumkin.

Boshqa tomondan, yuk keksa aholining turli yo'llar bilan davlat va jamiyatga qaramligini, shuningdek, ularning qo'llab-quvvatlanishini, ko'tarilishini va hayot sifatini har doim oilalarda, quyi yoshdagi guruhlarda yoki hukumatlar tomonidan ta'minlanishida ko'rmoqdamiz [3; 95 b]. Demak, demografik o'zgarishlarning o'zi ko'proq ehtiyojlarni keltirib chiqaradi. Chunki kam rivojlangan davlatlar yaqinda qarish hodisasiga duch kelgan, ular bu borada ko'p tajribaga ega emaslar. Bunday jamiyatlarda keksalar ko'p holatlarga duch kelishadi. Bunda ular turli kamchiliklarga, qayta ko'rib chiqishga va ko'proq qo'llab-quvvatlashga muhtojdir.

Shuning uchun munosib hayot, pensiya va tegishli huquqlarni ta'minlash ularning ajralmas huquqi sifatida ko'plab olimlar, ziyolilar, davlat va jamoat arboblari tomonidan ma'qullangan. Boshqa jamiyatlarga qaraganda qarish fenomeni bilan ko'proq tanish bo'lgan sanoati rivojlangan mamlakatlar o'z keksalari uchun ko'proq xizmatlar va qulayliklar taqdim etdilar va shu bilan ularning hayot sifatini sezilarli darajada saqlab qolishdi.

Keksalarning moliyaviy muammosi, ayniqsa, sanoat jamiyatlarida, asosan, hal qilingan bo'lsa-da, aholining qarishi qariyalarni izolyatsiya qilish kabi muammolarga olib keldi, odatda katta oilalarning yo'qolishidan keyin bunday vaziyatlarda, keksalar mustaqil yashashlari yoki tengdoshlari bilan qariyalar uylarida yashashlari kerak. Hayotning ushbu bosqichi ularning hayot sifatiga turli xil ta'sir ko'rsatdi. Chunki o'tmishda oila hozirgidan farq qilgan. O'tmishdagi oilalar qadriyatlar tizimini hurmat qilgan va unga bo'ysungan.

Urbanizatsiya jarayonlari so'nggi ikki asr davomida demografik o'zgarishlar kabi o'sish tendensiyasiga ega bo'ldi. Qaysidir ma'noda, bugungi kunda ko'plab fuqarolar xarid qilish, ta'lim olish, o'yin-kulgi va dam olish uchun shaharga bog'landi. So'nggi yillarda iqtisodiyot va sanoat tarmoqlariga tegishli sarmoyasiz aholi sonining ko'payishi, ayniqsa, rivojlanayotgan mamlakatlarda urbanizatsiyaning kuchayishiga olib keldi. Bunday shaharlarga immigrantlar odatda yuqori daromad, farovonlik va ko'proq xizmatlardan foydalanish uchun migratsiyani amalga oshirishadi. Ya'ni, ular o'zlarining hayot sifatini yaxshilashlari mumkin bo'lgan vaziyatni amalga oshirishni xohlaydilar. Shunday qilib, urbanizatsiya nazorat qilinishi mumkin bo'lgan muvozanatli rivojlanish va yirik shaharlardagi ko'plab qulayliklar va xizmatlar yetib boradigan aholi hayot sifatining intensiv jarayonidir. Xuddi shunday, hayot sifati ko'rsatkichlarini muvozanatlash orqali urbanizatsiya tarqalishining oldini olish mumkin.

Shaharlar yoki shaharlar majmuasining o'sishi sog'liq, ifloslanish, yo'l tirbandligi, nostandart uy-joylar (standart) va shunga o'xshash ko'plab muammolarni keltirib chiqardi, bu o'zi barcha tabaqalar, ayniqsa keksalar hayotiga ta'sir qildi. Va ularning hayot sifati anchayin murakkablashtirmoqda. Shuning uchun aholi hayot sifatini yaxshilashdagi ijtimoiy

muammolari, asosan ekologik muammolar, shahar aholisining yuqori zichligi, shaharlar ichidagi tartibsiz migratsiyasi, shahar atrofi va boshqalar bilan bog'liq hodisalardir [4; 53 b].

Bunday geografik makonlarda aholining turli xilligi sharoitida o'ziga xos begonalashuv va boshqacha aytganda, individualizm bunday jamiyatlarda namoyon bo'ladi va shunday tarzda, ba'zi hollarda qayd etilgan ijtimoiy va demografik tuzilmaning o'zi o'ziga xos inqiroz va ijtimoiy muammoni keltirib chiqaradi. Shu sababli, shahar hududlarini aholi soni va sifati bo'yicha muvofiqlashtirish mumkin. Aholi hayot sifatini sezilarli darajada oshirish va bu fuqarolarning ijtimoiy va ruhiy salomatligiga olib keladi. Ko'rsatilgan vaziyat (*aholini miqdoriy va sifat jihatidan muvofiqlashtirish*) [5; 125-126 s] hayot sifati va ijtimoiy salomatlikning yaxshilanishini yanada tizimlashtiradi va boshqarish oson bo'lgan jamiyat taraqqiyotining hal qiluvchi mezonini bo'ladi.

Bunday shaharlar odatda kuchli qarindosh-urug'chilik tarmog'ini yo'qotadi va ularning o'rnini do'stlik tarmog'i egallaydi. Qarindoshlik tarmog'i turli yo'llar bilan zaiflashgandan keyin yangi shahar landshaftining paydo bo'lishida almashtirish, inqirozlar va begonalashishning mumkin bo'lgan xavfini oldini olish uchun do'stlik tarmog'ini iloji boricha mustahkamlash va rag'batlantirishga yo'l ochiladi.

Bunday hollarda ijtimoiy rejalashtirishni qo'llash to'g'ri va yetarli mahorat bilan amalga oshirilishi kerak. Ya'ni, fuqarolarning hayot sifatini yaxshilashga yordam beradigan shart-sharoitlar majmuini davlat boshqaruv tizimiga olib kirish muhim bo'ladi.

Shu bilan birga, bunday shaharlarda kichikroq joylardan ko'ra barcha turdagi jinoyatlar, buzg'unchilik va hokozolar ko'proq namoyon bo'ladi va bu fuqarolar, jumladan, keksalarning xavfsizligini xavf ostiga qo'yadi. Shahar maydonlarining kengayishi odatda turli xil oqibatlariga olib keladi. Immigratsion shaharlar ichida katta-kichik, oshkora va yashirin jinoyatlar, jumladan, turli shakldagi vandalizm mavjud. Yuqoridagi shartlarga qo'shimcha ravishda, so'nggi yillarda yirik shaharlar ichidagi yirik shahar muhiti turli xil xavf-xatarlarga duchor bo'lishi ya'ni, turli yosh guruhlariga turli xil zarar yetkazadigan hodisalar va atrof-muhitning ifloslanishi kabilardir. Vandalizm hodisasi yirik va asosan muhojirlar yashaydigan shaharlarda ham yaqqol namoyon bo'ladi. Vandalizm atrof-muhitni va uning turli obyektlarini, masalan, daraxtlarni qasddan kesish, yashil maydonlarni yo'q qilish, jamoat telefonlari kabi mulkni yo'q qilish, avtobuslar kabi transport vositalarini yo'q qilish hattoki bugun Yevropa tamaddunida, jamoat joyida chekish, ichish, baland ovozda gapirish kabilar ham vandalizm sifatida baholanmoqda.

Umumiy ma'noda rivojlanish maqsadlarini ilgari surish uchun mamlakatning turli qismlarida turli yosh guruhlarida erkaklar va ayollar aholining muvozanatini o'rnatishi kerak. Insoniy va noinsoniy qobiliyat va ko'nikmalardan kerakli darajada foydalanish mumkin bo'lgan tarzda hayot sifati ham yaxshilanadi.

Ayollarning nima uchun erkaklarnikidan ko'proq umr ko'rishiga turli omillar ta'kidlangan. Ular:

1) Ayollarning umr ko'rish davomiyligini uzaytiruvchi biologik (biologik) omillardan tashqari, boshqa ko'plab ijtimoiy omillar ham ta'sir ko'rsatadi. Ijtimoiy kapital, yuqori savodxonlik va ta'lim, nikoh yoshining ko'payishi va keyinchalik ayollar o'rtasida tug'ilishning pasayishi kabi ijtimoiy omillar va bu kabi omillar, ularning har biri biologik omillar bilan bir qatorda kutish, ularning har biri o'z o'rnida bo'lib, ayollarni erkaklar bilan solishtirishga sabab

bo'ldi. Bu, ayniqsa, 60 va undan yuqori yoshdagi ayollarning hayot sifatini saqlab qolish va yaxshilash uchun zarur choralarni talab qiladigan jarayondir.

2) Bugungi kunda va shahar-sanoat dunyosida ayollar deyarli erkak rollarini o'z zimmlariga olganligi sababli, yuzaga keladigan keskinlik va bosimlar ko'plab holatlarga olib keladi. Bu esa ular o'rtasidagi charchashi va amortizatsiyasi oxir-oqibatda ularning umr ko'rish indeksiga ta'sir qiladi.

Bugungi dunyoda, sanoati rivojlangan mamlakatlarning o'zlari imkon qadar o'z sog'lig'ini ta'minlash uchun yuqori va ayollarni qo'llab-quvvatlovchi siyosatni qabul qildilar. Ayollarning ish vaqtini qisqartirish, ularning nafaqaga chiqishi erkaklarnikiga nisbatan yoshroq, sog'liqni saqlash, tibbiy, ta'lim va boshqalar bilan ta'minlanishi shahar-sanoat jamiyatlarida ishlaydigan ayollarga erkaklarnikiga nisbatan o'rtacha umr ko'rish davomiyligini saqlab qolish imkonini bergan omillardandir.

3) Erkaklar baxtsiz hodisalarga ko'proq moyil bo'lganligi sababi, ular ko'proq tamaki iste'mol qiladilar, spirtli ichimliklarni ko'proq iste'mol qilishadi, shuningdek, ularga ko'proq mehnat koeffitsiyentida ish bosimi yuklanishi va hokazo [6].

Uzoq umr ko'rish ham hayot sifatida demografik o'zgarishlardan (o'sish) keyin ularning hayot sifatini qoniqarli darajada ushlab turish uchun o'zlari o'zini ko'proq qo'llab-quvvatlashi, g'amxo'rlik va nazoratga muhtoj bo'lish hodisasidir.

Hayot sifati qoniqarli darajada saqlanishi mumkin. Aholining qarishi natijalarini quyidagicha ifodalash mumkin:

- Pensiya va boshqa qo'shimcha nafaqalar.
- Ko'proq shifoxona yordami.
- Qariyalar uylari ko'proq.
- Ko'proq uyda tibbiy yordam va ho [7].

Shu bilan birga, bunday holatlar natijasida oilalar ko'proq aralashadi, oilalar tashvishga tushadi va oxir-oqibat ko'proq izolyatsiya qilinadi.

Keksalarning yolg'izligi esa keksalarda qadrsizlik tuyg'ularini keltirib chiqaradi. Shu sababli, davom etayotgan demografik o'zgarishlar tufayli rejalashtirish tizimi aholining turli guruhlariga, ayniqsa keksa yoshdagi aholiga alohida e'tibor qaratishi kerakligiga undamoqda.

Xulosa. Rivojlanayotgan mamlakatlardagi odamlar va siyosatchilar salomatlikni yaxshilash va shu bilan umr ko'rish davomiyligini oshirish uchun o'z standartlariga muvofiq eng yaxshi hayot sifatini yaratish uchun qo'llaridan kelganini qilmoqdalar. 1950-yildan beri ko'plab rivojlanayotgan davlatlar hayot sifatini oshirish uchun rejalarni amalga oshirishga harakat qilishdi. Shunday qilib, ular ko'plab hayot standartlari sog'liqni saqlashni, gigiyenani, ta'limni hamda hayot sifati samaradorligini oshirishlari mumkin edi.

Biroq, hozirgi aholi zich joylashgan dunyo, bir tomondan, ortib borayotgan ehtiyojlar bilan raqobatlasha olish uchun hayot sifatini doimiy ravishda yaxshilash har bir dunyo hamjamiyatining ustuvor maqsad va vazifasi bo'lishini taqozo qilmoqda. Boshqa tomondan esa tabiiy resurslarga bo'lgan talab ham aholi hayot sifatini talabini yaxshilanishini talab qilmoqda.

Hozirgi davr sifatini isloh qilishda hayot sifati yuqoriroq mamlakatlar bilan o'zaro aloqada bo'lish va raqobatlasha olish ular tajribasini o'rganishni ham talab qilmoqda. Qayd etish joizki, bugun resurslari (yer osti va yer usti) yetishmaydigan rivojlanayotgan davlatlar aholisi o'sish sur'atlarini shunga mos ravishda rejalashtirishlari va shunga mos yaxshi hayotni qurmog'i kerakligi har bir buyuk islohotlarning poydevori bo'lmog'i lozim.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Bottomley A. (2002). "The Cancer Patient and Quality of Life" *The Oncologist*. 7(2): 120-125 p
2. Denton FT, et al. (1998). "The Future Population of Canada, Its Age Distribution and Dependency Relations". *Canadian Journal on Ageing*. 17(1):83 p
3. Lithwick M, et al. (1999). "Mistreatment of Older Adults:Perpetrator-Victim Relationships and Interventions". *Journal of Elder Abuse and Neglect*. 11(4):95 p
4. Nahmiash D and N Reis. (2000). "Most Successful Intervention Strategies for Abuse Older Adults". *Journal of Elder Abuse and Neglect* 12(3-4):53 p
5. Neysmith, S. M., and J. Edwardh, 1983, "Ideological Underpinnings of the World Assembly on Aging". *Canadian Journal on Aging*. 125-126 p
6. State of the World's Cities Report, 2012/ 2013: Prosperity of Cities, UNHABITAT, (2013)
7. World Population Data Sheet. (2012). PRB, Washington DC

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).